

Doniyor kitobi — yuz qirq yettinchi qism

Amerika siyosatini shakllantirishda diniy harakatlarning o'rne: Pat Robertsondan Christian Coalitiongacha

Jeff Pippenger

2024-03-20

Biz avvalgi maqolani quyidagi xatboshi bilan yakunlagan edik:

“Spiritualizm orqali namoyon bo‘ladigan mo‘jiza yaratuvchi qudrat Xudoga emas, odamlarga itoat etishni tanlaganlarga qarshi o‘z ta‘sirini o‘tkazadi. Ruhlardan keladigan xabarlar Xudo ularni yakshanbani rad etuvchilarni o‘z xatolariga ishonitirish uchun yuborganini e‘lon qiladi va mamlakat qonunlariga Xudoning qonuni kabi itoat etish lozimligini tasdiqlaydi. Ular dunyodagi ulkan yovuzlikdan fig‘on qiladi va axloqning tubanlashgan holati yakshanbaning tahqirlanishi oqibatidir, degan diniy muallimlarning guvohligini qo‘llab-quvvatlaydi. Ularning guvohligini qabul qilishdan bosh tortganlarning barchasiga qarshi qo‘zg‘atiladigan g‘azab buyuk bo‘ladi.” The Great Controversy, 589, 590.

“Axloqning tubanlashgan holati yakshanbaning tahqirlanishi oqibatidir”, degan diniy o‘qituvchilarning guvohligi Amerika Qo‘shma Shtatlarida quyoshga sajda qilishni majburiy tatbiq etishga olib boradigan tarixning bir yo‘l-belgisidir. Amerika teleyevangelisti hamda Christian Broadcasting Network (CBN) va Christian Coalition asoschisi Pat Robertson 1988 yilda Respublikachilar praymerizida Amerika Qo‘shma Shtatlari Prezidenti lavozimiga nomzod bo‘lib qatnashdi. Robertsonning kampaniyasi konservativ nasroniy saylovchilarni safarbar etishga va uning evangelik e‘tiqodlariga mos keladigan ijtimoiy hamda axloqiy masalalarni ilgari surishga qaratilgan edi. Oxirat zamoni bo‘lgan 1989 yilda, sakkizta so‘nggi prezidentning birinchisi tarixida, Christian Coalition rahbari va asoschisi prezidentlikka nomzod bo‘ldi. Reyganning prezidentlik tarixi oxirgi Respublikachi prezident tarixining timsolidir.

Xudoning hukmlari hozir “Buyuk kurash”dan olingan avvalgi parchani bajo keltiradigan va Xristian koalitsiyasining ishiga parallel bo‘lgan muhitni yuzaga keltirmoqchi. Xristian koalitsiyasi Sister White hukumat jilovini ushlab turganlar hal eta olmaydigan deb ko‘rsatgan axloqiy va ijtimoiy muammolarni hal etish maqsadida vujudga keldi. Reygan tarixidagi Xristian koalitsiyasi juda yaqin kelajakdagi shunga o‘xshash bir harakatni ifodalaydi. Payg‘ambarlik nuqtayi nazaridan, Xristian koalitsiyasi 1880-yillar va 1890-yillarda Bler qonun loyihalari bilan bog‘liq yakshanba qonuni inqirozi davridagi Milliy Islohot Harakati tomonidan timsol qilingan edi. Milliy Islohot Harakati 1888 yilda tuzildi va Sister White o‘z yozuvlarida aynan o‘sha harakatga maxsus murojaat qilgan.

“Xudoning xalqini buyuk inqiroz kutmoqda. Dunyo ham inqirozga yuz tutmoqda. Barcha asrlar davomidagi eng ulug‘vor kurash ayni oldimizda turibdi. Qirq yildan ortiq vaqt davomida biz bashorat kalomining vakolati bilan yaqinlashib kelmoqda deb e‘lon qilgan voqealar endi ko‘z o‘ngimizda sodir bo‘lmoqda. Vijdon erkinligini cheklovchi Konstitutsiyaga tuzatish kiritish masalasi allaqachon mamlakat qonun chiqaruvchilarining e‘tiboriga havola etildi.

Yakshanba kuniga rioya etishni majburiy tatbiq qilish masalasi milliy qiziqish va ahamiyatga ega bo'lgan masalaga aylandi. Bu harakatning natijasi qanday bo'lishini biz yaxshi bilamiz. Ammo biz bu sinovga tayyormizmi? Xudo xalqni oldinda turgan xavf haqida ogohlantirish vazifasini bizga topshirgan ekan, biz bu burchni sadoqat bilan ado etdikmi?"

"Yakshanba kuniga rioya etishni majburiy joriy qilish harakatida ishtirok etayotganlarning ko'plari ham bu amal ortidan qanday oqibatlar kelib chiqishini ko'rmay, ko'r bo'lib qolganlar. Ular diniy erkinlikka bevosita zarba berayotganliklarini anglamaydilar. Muqaddas Kitobdagi Shabbatning da'volarini va yakshanba institutining tayanib turgan soxta poydevorini hech qachon tushunmaganlar ko'p. Diniy qonunchilik foydasiga qilingan har qanday harakat, aslida, ko'p asrlar davomida vijdon erkinligiga izchil ravishda qarshi urush olib borgan papachilikka berilgan yon berish amalidir. Yakshanbaga rioya etish, go'yoki xristiancha muassasa sifatida, o'z mavjudligi uchun "nohaqlik siri"dan qarz dordir; va uni majburiy joriy etish Rimchilikning eng tamal toshi bo'lgan tamoyillarni amalda tan olish bo'ladi. Mamlakatimiz o'z boshqaruvining tamoyillaridan shu darajada yuz o'girib, yakshanba to'g'risidagi qonunni qabul qilganida, protestantizm bu ishda papachilik bilan qo'l ushlashgan bo'ladi; bu, uzoq vaqt davomida yana faol istibdodga otilib chiqish imkoniyatini tashnalik bilan poylab kelgan zulmga hayot bag'ishlashdan boshqa narsa bo'lmaydi."

"Milliy islohot harakati, diniy qonunchilik hokimiyatini amalga oshirar ekan, to'la rivojlangach, o'tgan asrlarda hukm surgan ayni murosasizlik va zulmni namoyon etadi. O'shanda insoniy kengashlar Ilohiyatning huquq va vakolatlarini o'z zimmasiga oldilar, vijdon erkinligini o'zlarining istibdodkorona qudrati ostida ezdilar; va ularning farmonlariga qarshi chiqqanlar uchun qamoq, badarg'a va o'lim kelib chiqdi. Agar papalik yoki uning tamoyillari yana qonun yo'li bilan hokimiyatga keltirilsa, vijdon va haqiqatni ommabop adashishlarga yon berib qurbon qilishni istamaydiganlarga qarshi ta'qib olovlari yana alangalantiriladi. Bu yovuzlik ro'yobga chiqish arafasidadir.

"Xudo bizga oldimizdagi xavf-xatarlarni ko'rsatuvchi nurni bergan bo'lsa, uni xalq oldiga olib chiqish uchun qo'limizdan keladigan har qanday sa'y-harakatni ko'rsatishni e'tiborsiz qoldirsak, Uning nazarida qanday qilib o'zimizni oqlangan holda tuta olamiz? Ularni bu nihoyatda muhim masalaga ogohlantirilmagan holda duch kelishlari uchun tashlab qo'yish bilan qanoatlanishimiz mumkinmi?"

Oldimizda qamoqqa tashlanish, mol-mulkdan mahrum bo'lish va hatto hayotning o'zini yo'qotish xavfi ostida, odamlarning qonunlari bilan bekor qilingan Xudoning qonunini himoya qilish uchun davom etadigan kurash istiqboli turibdi. Bunday vaziyatda dunyoviy siyosat tinchlik va hamjihatlikni saqlash maqsadida yurt qonunlariga tashqi jihatdan bo'ysunishni tavsiya etadi. Hatto ayrimlar bunday yo'lni Muqaddas Yozuvga tayangan holda ham ilgari suradilar: "Har bir jon oliy hokimiyatlarga bo'ysunsin.... Mavjud hokimiyatlar Xudo tomonidan tayinlangandir."

"Ammo o'tgan asrlarda Xudoning xizmatkorlari qanday yo'l tutganlar? Iso tirilganidan keyin, shogirdlar Masihni va xochga mixlangan Masihni va'z qilganlarida, hokimiyat egalari ularga endi Iso nomi bilan so'zlamaslikni ham, ta'lim bermaslikni ham buyurdilar. Lekin Butrus bilan Yuhanno ularga javob berib dedilar: Xudo nazarida sizlarga quloq solish Xudoga quloq

solishdan ko‘ra to‘g‘ri bo‘lsa, o‘zingiz hukm qilinglar. Chunki biz ko‘rganimiz va eshitganimiz haqida gapirmay tura olmaymiz.’ Ular Masih orqali najot haqidagi xushxabarni va‘z qilishda davom etdilar, va Xudoning qudrati bu xabarga guvohlik berdi.” Testimonies, 5-jild, 711–713.

Xudoning hukmlari Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi ijtimoiy, iqtisodiy va diniy sohalarda shunday bir muhitni vujudga keltirmoqchi-ki, bu diniy yetakchilarning 1880-yillar va 1890-yillarda timsollanganidek, so‘ngra yana 1989-yilda oxirzamonni belgilab bergan prezident tarixida ko‘ringanidek, ommaviy axloqning tiklanishini da‘vat eta boshlashlari uchun mantiqiy asosni yuzaga keltiradi. “Xudoning xalqini buyuk bir inqiroz kutmoqda. Dunyoni ham bir inqiroz kutmoqda.” Opa Uayt ikki savolni beradi: “Xudo oldimizdagi xavf-xatarlarni ko‘rsatib, bizga nur bergan ekan, agar biz bu xabarni xalqqa yetkazish uchun qo‘limizdan kelgan har bir sa‘y-harakatni qilishni e‘tiborsiz qoldirsak, Uning nazarida qanday qilib aybsiz tura olamiz? Ularni bu nihoyatda muhim masalaga ogohlantirilmagan holda duch kelishlariga yo‘l qo‘yish bilan qanoatlanishimiz mumkinmi?”

Oldimizda turgan xavflarni ko‘rsatib beruvchi qanday nur bo‘lgan, va agar hech qanday nur bo‘lmagan bo‘lsa, mehribon Xudo O‘z xalqini ogohlantirish xabarini yetkazmaganliklari uchun qanday qilib javobgar tutishi mumkin edi, agar ular o‘sha ogohlantirish xabarini hech qachon eshitmagan bo‘lsalar? Aziz o‘quvchi, siz ushbu maqolalarda ifodalangan nur uchun javobgar tutilasiz.

Ushbu maqolalardagi Demokrat ajdaho hokimiyatining, Respublikachi soxta payg‘ambar hokimiyatining, papalik hokimiyatining, Islomning va Laodikiya Adventist jamoatining, shuningdek so‘zma-so‘z Isroilning xususiyatlariga doir aniq ta’riflar amaldagi hokimiyatlar tomonidan nafrat nutqi deb baholanadi, biroq ular satr ustiga satr metodologiyasi orqali mustahkamlangan Xudoning Kalomidagi xabardir, va o‘sha satrlar Xudoning hukmlari tez orada ko‘payib, chastotasi jihatidan tobora kuchayib borishini jar solmoqda.

Payg‘ambarlik nuqtayi nazaridan, 1989-yilda oxirzamon arafasidagi tarixda birlashgan Xristian Koalitsiyasi, shunchaki 1880-yillar va 1890-yillarga bo‘lgan paralleldan ko‘ra yanada muhimroq tatbiqqa egadir. Biz hozirgina Sister White’dan keltirgan parçada, u spiritizmni Shayton dunyoni asir etadigan ikki yo‘ldan biri sifatida ko‘rsatadi, so‘ng esa u amalga oshiradigan mo‘jizalar haqida bir necha so‘z yuritadi.

1988-yilgi saylovdan keyin, ya‘ni Xristian Koalitsiyasining kelishidan so‘ng, ajdaho saltanatida, mahluq saltanatida va soxta payg‘ambar saltanatida shaytoniy mo‘jizalarning ulkan namoyoni yuz berdi. Bu hodisalarni to‘g‘ri tarzda muvofiqlashtirish muhimdir, chunki ular Qo‘shma Shtatlarda tez orada keladigan yakshanba qonunidan keyin Masihga taqlid qiluvchi Shaytonning kelishini timsollaydi.

Katoliklik olamida 1990-yillarda dunyo go‘yoki bokira Maryamning zohir bo‘lishlarini, bunga hamroh bo‘lgan avliyolar haykallarining qonashi mo‘jizalarini, osmondagi zohir bo‘lishlar mo‘jizalarini, bulutsiz osmondan gulbarglar yog‘ishini va boshqa bema‘ni shaytoniy mo‘jizalarni kuzatdi. O‘sha davrlarda butun dunyo bo‘ylab minglab odamlarning ziyoratlari amalga oshirildi;

ular ushbu hodisalar vositasida yuzaga keltirilgan aldovlarga tortildilar. Bu haqda kitoblar yozildi, jurnalistlar tekshiruvlar olib bordilar, Time va Newsweek kabi jurnallar esa bu narsalarni o'z bosh sahifalarida yoritdilar.

Ajdarning hukmronlik olamida Hindistonning hindu butlari, butlarning og'izlariga tutib qo'yilgan ichimlik nazrlarining qoshiq yoki qadahlarini ichib, shaytoniy mo'jizalarni namoyon qildilar. Hindistondagi kichik bir qishloqda boshlangan bu hodisa, Misrning qurbaqalari kabi, butun mamlakat bo'ylab tarqaldi. BBC televideniyesi yangiliklari bu hodisa haqida sharh berdi va go'yo keyingi o'yday, BBCning telemuxbiri shunday savolni o'rta tashladi: "Qiziq, agar ertaga London muzeyiga borib, hindu butlaridan biriga bir qadah sut tutsak, nima bo'lar ekan?" Ertasi kuni kechki yangiliklarda ayni o'sha muxbir London muzeyida ko'rsatildi va kameralar ishlab turgan bir paytda u ulkan hindu butiga bir qadah sut tutdi. Qadah butning lablariga tegishi bilan, sut darhol butning ichiga so'rib olindi.

Amerika tubjoylari bashoratlarining spiritizmi doirasida "Mo'jiza" nomi bilan tanilgan oq bizon 1994-yil 20-avgustda Viskonsin shtatining Jeynsvill shahri yaqinida Deyv va Valeri Xaydarning fermasida tug'ildi. Mo'jiza oq jun bilan tug'ildi va uning tug'ilishi ayrimlar tomonidan tubjoy amerikaliklar bashoratining amalga oshishi deb qaraldi. Tubjoy amerikaliklarning turli an'analari oq bizonning tug'ilishi muqaddas va katta ahamiyatga ega voqea sifatida ko'riladi hamda birlik, tinchlik va ruhiy yangilanishning ramzi hisoblanadi. Mo'jiza keng e'tibor qozondi va ko'plab odamlar uchun umid hamda ruhiy ahamiyat timsoliga aylandi. Oq bizon haqidagi bashoratning ildizi qadimga borib taqaladi va u tubjoy amerikaliklarning spiritistik dinidagi eng muqaddas yodgorlik bilan bevosita bog'liqdir, chunki oq bizon haqidagi dastlabki rivoyatning o'zida "piece pipe" madaniyatga kiritilgan edi.

1994-yilda, murtad Protestantizmning soxta payg'ambari hukmronligi doirasida, Muqaddas Kulgi harakati, shuningdek Toronto Barakasi nomi bilan ham tanilgan harakat, 1994-yil yanvar oyida Kanadaning Ontario viloyati, Toronto shahridagi Toronto Airport Vineyard cherkovida (hozir Catch The Fire Toronto nomi bilan tanilgan) boshlandi. Pastorlar John va Carol Arnott boshchiligidagi o'tkazilgan bir qator uyg'onish yig'ilishlari davomida, jilovlab bo'lmay kulgi hodisasi, shuningdek titrash, yig'lash va yiqilish, yoxud hayvonlarga taqlid qilish hamda hayvon tovushlarini chiqarish kabi boshqa namoyonlar (ko'pincha "Ruhda o'ldirilgan" yoki "Rabbimizda mast" deb ataladigan holatlar) jamoat a'zolari orasida yuz bera boshladi.

Kulgi va boshqa namoyon bo'lishlar ishtirokchilar tomonidan Muqaddas Ruhning hozirligi va faoliyati bilan izohlandi, natijada ushbu hodisani tasvirlash uchun "Muqaddas Kulgi" atamasi qo'llanila boshlandi. Toronto Airport Vineyard Churchdagi revival yig'ilishlari butun dunyo bo'ylab e'tibor va tashrif buyuruvchilarni jalb qildi, buning natijasida bu harakat boshqa jamoatlar va hamjamiyatlarga ham tarqaldi. Odamlar kulgini boshdan kechirish uchun dunyoning turli burchaklaridan kelar edilar, va ular o'z mahalliy jamoatlariga qaytganlarida, o'sha jamoatlarda ham ko'pincha xuddi o'sha jinoyiy namoyon bo'lishlar boshlanar edi.

Pat Robertson 1960 yilda Christian Broadcasting Network (CBN)ga asos solgan. CBN nasroniy dasturlariga bag'ishlangan dastlabki televideniye tarmoqlaridan biri bo'lib, u Qo'shma Shtatlardagi

nasroniy eshittirishlar sanoatining o'sishida muhim rol o'ynagan. Yillar davomida CBN televideniye, radio va raqamli media orqali o'z qamrovi hamda ta'sirini kengaytirib, dunyodagi eng yirik nasroniy media tashkilotlaridan biriga aylangan.

1988-yilda u Christian Coalition'ga asos soldi va Amerika Qo'shma Shtatlari prezidentligiga nomzodini qo'ydi. Uning e'tiqodlari National Reform Movement hamda Lord's Day Alliance'ga borib taqaladi. Bu tashkilotlarning har ikkalasi ham 1888-yilda boshlangan bo'lib, xristian tamoyillariga asoslangan turli ijtimoiy islohotlarni, jumladan alkogolni taqiqlashni, ayollarga saylov huquqini berishni va Shabbatga (yakshanba) dam olish hamda sajda-kult kuni sifatida rioya etishni ilgari surgan. Bu harakat evangelik protestantizmdan ta'sirlangan bo'lib, Muqaddas Kitob tamoyillari bilan boshqariladigan "xristian millati"ni barpo etishni ko'zlagan. Robertson ham National Reform Movement, ham Lord's Day Alliance bilan bir xil tamoyillarni ifoda etgan. Shu sababli u Regent University'ni ham ta'sis etdi.

Pat Robertson 1977-yilda Uilyam Miller shu qadar qat'iyat bilan qarshi turgan katolik ta'limotiga muvofiq holda Regent Universitetiga asos soldi. Katolitsizm va murtad protestantizm shaytoniy Muqaddas Kitob talqin usulidan foydalanadi; bu usul, muqaddaslanmagan boshqa mevalar qatorida, Iso haqiqatan qaytib kelishidan oldin ming yillik tinchlik bo'ladi, degan e'tiqodni yuzaga keltiradi. Robertsonning ishonishicha, uning universiteti erkaklar va ayollarni Injildagi Mingyillik davrida Masihning ming yillik hukumatini boshqaradigan kishilar bo'lishga tayyorlaydi. "Regent" atamasi mamlakatda bo'lmagan hukmdor yoki monarxning vakili yoxud noibi sifatida ish yuritadigan shaxsni anglatadi.

1989-yildagi oxirzamon vaqtdan oldin, kamida 1960-yildan boshlab, 1888-yilda yakshanba qonunchiligini ilgari surgan tashkilotlarning zamonaviy muqobillari tarix maydoniga kirib keldi. 1989-yildan keyin esa, ajdaho, hayvon va soxta payg'ambarning diniy sohasiga oid uchala unsur ham shaytoniy namoyonlar bilan larzaga keldi. Iso har doim bir narsaning oxirini boshqa bir narsaning boshlanishi bilan bog'laydi, va Doniyor kitobining o'n birinchi bob, qirqinchi oyatidagi "oxirzamon vaqti" bo'lgan 1989-yil, qirq birinchi oyatdagi yaqin orada keladigan yakshanba qonuni bilan yakunlanadigan bashoratli davrni boshlab beradi. O'sha yakshanba qonuni kelganda, Shayton Masihning "qiyofasiga kirganday" namoyon bo'ladi, va uning mo'jizalar hamda shifolar bilan kechadigan aldovining eng oliy harakati boshlanadi.

O'sha bashoratli davr bilan boshlanadigan tarix murtad Protestant harakatining bir ishini ko'rsatadi; u Yakshanba qonuniga olib boradi va bu narsa 1989-yil, ya'ni o'sha davrning boshlanishi orqali oldindan timsollangan edi. 1989-yilda "temir parda"ning "devori" qulab tushdi, va bu davrning oxirida esa "Cherkov bilan Davlat o'rtasidagi ajratish devori" qulab tushadi. Davrning boshlanishi sakkizta so'nggi prezidentning dastlabki ikkitasini belgilaydi. Boshlanish papalikning Sovet Ittifoqida o'z dushmani bo'lgan ateizm ustidan g'alaba qozonishini belgilaydi, oxiri esa papalikning Qo'shma Shtatlarda o'z dushmani bo'lgan Protestantizm ustidan g'alaba qozonishini belgilaydi. Boshlanish o'sha sakkiz prezidentning birinchisini (respublikachini) Muqaddas Kitob bashoratidagi masihga qarshi kuch bilan qo'l ushlayotgan holda ko'rsatadi, yakun esa o'sha sakkiz prezidentning oxirgisini Muqaddas Kitob bashoratidagi masihga qarshi kuch bilan qo'l ushlayotgan holda belgilaydi. O'sha birinchi prezident devorni qulatishga

mas'ul deb tushuniladi, oxirgisi esa devorni quradigan shaxsdir.

1960-yilda, 1989-yildagi oxirzamongacha bo'lgan davr mobaynida zamonaviy Milliy Islohot Harakati boshlandi. Saylovdan so'ng, shaytoniy mo'jizalar boshlandi. Yakshanba qonunidan oldin milliy islohotchilarning yakuniy namoyoni yana o'z siyosiy boshini ko'taradi. Yakshanba qonuni vaqtida Shaytonning hayratomuz faoliyat ko'rsatish vaqti kelgan bo'ladi. Yakshanba qonunidan oldin, bashorat zaruratiga ko'ra, nafaqat Amerika Qo'shma Shtatlarining milliy farovonligini yo'qotadigan hukmlar bo'lishi kerak, balki bu hukmlar, bashorat zaruratiga ko'ra, shunchalik qattiq va dahshatli bo'lishi kerakki, toki yakuniy milliy islohot harakatidagilarga — xristian millatchilariga — bu hukmlarning sababini ular Rabbiyning kuni deb ataydigan kunni tahqirlayotgan fuqarolar deb ko'rsatish imkonini beradigan mantiq yo'lga qo'yilsin.

Bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Agar xalqimiz o'zlari bo'lib kelgan loqayd holatda davom etsa, Xudo O'z Ruhini ular ustiga to'ka olmaydi. Ular U bilan hamkorlik qilishga tayyor emaslar. Ular vaziyatga nisbatan uyg'oq emaslar va tahdid solayotgan xavfni anglamaydilar. Ular hozir, hech qachongidan ko'ra ko'proq, sergaklik va birgalikdagi harakatga bo'lgan ehtiyojlarini his etishlari kerak.”

“Uchinchi farishtaning o'ziga xos ishi o'z ahamiyatiga yarasha ko'rilmadi. Xudo O'z xalqining bugun egallab turgan mavqeidan ancha ilgari bo'lishini niyat qilgan edi. Ammo endi, ular harakatga kirishadigan vaqt kelganda, ular tayyorgarlik ko'rishlari kerak. Milliy Islohotchilar diniy erkinlikni cheklovchi chora-tadbirlarni ilgari sura boshlaganlarida, yetakchi kishilarimiz vaziyatdan boxabar bo'lishlari va bu urinishlarni bartaraf etish uchun sidqidildan mehnat qilishlari kerak edi. Xudoning tartibiga ko'ra, xalqimizdan nur yashirib qo'yilishi lozim emas edi — aynan shu vaqt uchun ularga zarur bo'lgan hozirgi haqiqat. Uchinchi farishtaning xabarini yetkazayotgan barcha xizmatchilarimiz ham aslida bu xabar nimadan iborat ekanini tushunavermaydilar. Milliy Islohot harakati ba'zilar tomonidan shu qadar kam ahamiyatli deb qaraldiki, ular unga ko'p e'tibor berishni zarur deb bilmadilar va hatto bunday qilish orqali uchinchi farishtaning xabaridan alohida bo'lgan masalalarga vaqt ajratayotgan bo'lamiz, deb o'yladilar. Rabbiy birodarlarimizni aynan shu vaqt uchun berilgan xabarning o'zini shu tarzda talqin qilganlari uchun mag'firat qilsin.”

“Xalqni hozirgi zamon xavf-xatarlari borasida uyg'otish zarur. Qo'riqchilar uxlab yotibdi. Biz yillar ortda qolganmiz. Bosh qo'riqchilar o'zlariga ehtiyot bo'lishning shoshilinch zaruratini his qilsinlar, toki ularga xavf-xatarlarni ko'rish uchun berilgan imkoniyatlarni boy bermasinlar.”

“Agar konferensiyalarimizdagi yetakchi kishilar hozir Xudo ularga yuborgan xabarni qabul qilmasalar va amal qilish uchun safga turmasalar, jamoatlar katta zarar ko'radilar. Qo'riqchi qilich yaqinlashayotganini ko'rib, karnayni aniq bir sadoda chalsa, saf bo'ylab turgan xalq ogohlantirishni aks-sado kabi takrorlaydi, va hammadada to'qnashuvga tayyorlanish uchun imkoniyat bo'ladi. Ammo ko'pincha yetakchi ikkilanib turgan, go'yo shunday deyayotgandek: 'Juda ham shoshilmaylik. Balki xato bordir. Soxta vahima ko'tarmaslik uchun ehtiyot bo'lishimiz kerak.' Uning aynan mana shu ikkilanishi va noaniqligining o'zi: 'Tinchlik va xavfsizlik', deb jar solmoqda. Hayajonga tushmang. Vahimaga berilmang. Bu diniy tuzatish

masalasi haqida zarur bo‘lganidan ancha ortiq gapirilmoqda. Bu qo‘zg‘alishning hammasi bosilib ketadi.’ Shu tariqa u amalda Xudo tomonidan yuborilgan xabarni inkor etadi, va jamoatlarni junbushga keltirish uchun mo‘ljallangan ogohlantirish o‘z vazifasini bajarmay qoladi. Qo‘riqchining karnayi aniq sado bermaydi, va xalq jangga tayyorlanmaydi. Qo‘riqchi ehtiyot bo‘lsin: uning ikkilanishi va kechikishi tufayli jonlar halok bo‘lib qolmasin, va ularning qoni uning qo‘lidan talab qilinmasin.”

“Biz yurtimizda yakshanba qonuni qabul qilinishini ko‘p yillardan beri kutib kelmoqdamiz; endi esa bu harakat bevosita ustimizga kelib qolgan ekan, shunday deb so‘raymiz: xalqimiz bu masalada o‘z burchini ado etarmikan? Me‘yorni yuksaltirishda va o‘z diniy huquq hamda imtiyozlarini qadrlaydiganlarni oldinga chorlamoqda biz yordam bera olmaymizmi? Xudoga emas, balki insonga itoat etishni emas, balki Xudoga itoat etishni tanlaydiganlar zulm qo‘lini his etishga majbur qilinadigan vaqt tez yaqinlashmoqda. Unday ekan, Uning muqaddas amrlari oyoq osti qilinayotgan bir paytda sukut saqlab, Xudoni behurmat qilaylikmi?”

“Protestant dunyo o‘z munosabati bilan Rimga yon berayotgan bir paytda, keling, vaziyatni anglash va oldimizdagi kurashni uning haqiqiy qiyofasida ko‘rish uchun uyg‘onaylik. Endi soqchilar ovozlari ko‘tarsinlar va ushbu davr uchun hozirgi haqiqat bo‘lgan xabarni e‘lon qilsinlar. Keling, odamlarga payg‘ambarlik tarixida qayerda turganimizni ko‘rsataylik va uzoq vaqt davomida bahramand bo‘lib kelingan diniy erkinlik imtiyozlarining qadr-qimmatini anglash hissini dunyoda uyg‘otib, haqiqiy Protestantizm ruhini qo‘zg‘atishga intilaylik.”

“Xudo bizni uyg‘onishga chorlamoqda, chunki oxirat yaqin. O‘tib borayotgan har bir soat samoviy saroylarda amalga oshirilayotgan faoliyat soati bo‘lib, yer yuzida tez orada ko‘z o‘ngimizda ochilajak ulug‘ voqealarda o‘z rolini bajaradigan bir xalqni tayyorlash uchundir. Bizga juda arzimadek tuyuladigan bu o‘tkinchi lahzalar abadiy manfaatlar bilan nihoyatda salmoqlidir. Ular jonlarning taqdirini abadiy hayot yoki abadiy o‘lim uchun shakllantirmoqda. Bugun biz xalq qulog‘iga aytayotgan so‘zlar, qilayotgan ishlarimiz, yetkazayotgan xabarimizning ruhi, hayotdan hayotga eltuvchi xushbo‘y hid yoki o‘limdan o‘limga eltuvchi hid bo‘ladi.”

“Birodarlarim, o‘zingizning najotingiz, shuningdek boshqa jonlarning taqdiri, oldimizdagi sinovga hozirdan qilayotgan tayyorgarligingizga bog‘liq ekanini anglayapsizlarmi? Qarshilik sizlarga qarshi ko‘tarilganda bardosh bera olishingiz uchun zarur bo‘lgan o‘sha jo‘shqin g‘ayratga, o‘sha taqvodorlik va fidoyilikka egamisiz? Agar Xudo men orqali qachondir gapirgan bo‘lsa, shunday vaqt keladiki, sizlar kengashlar oldiga olib borilasizlar va sizlar tutib turgan haqiqatning har bir nuqtasi qattiq tanqid ostiga olinadi. Hozir ko‘pchilik behuda sovurayotgan vaqt Xudo bizga topshirgan vazifa — yaqinlashib kelayotgan inqirozga tayyorlanishga bag‘ishlanishi kerak.” Testimonies, 5-jild, 714–716.